הלכות יין נסך

ילקוט יוסף

מתוך ילקוט יוסף, מאת הרב יצחק יוסף.
הטקסט נלקח מאתר «ילקוט יוסף חינם – האתר להפצת יהדות» (yalkut.info).
זכויות היוצרים על הטקסט שמורות לבעליהן. הקובץ נועד ללימוד בלבד ואינו למכירה.
geulaquiz.com

סימן קכג, קלד – דיני יין נסך

א סתם יינם של הנוצרים, שהם עובדי עבודה זרה, אסור בהנאה, וגם מגעם ביין שלנו אוסר בהנאה. ואסור למוכרו לגוי או ליתנו במתנה לגוי, אלא ישפכנו לתוך האסלה של בית הכסא. אבל היין של הערבים (ישמעאלים) שאינם עובדי עבודה זרה, ומאמינים בייחוד השם, אינו אסור בהנאה, אלא רק בשתיה, גזרה משום בנותיהם, שהוא איסור חתנות, ואף מגעם ביין שלנו אוסר בשתיה. וכן המנהג.

ב ספק סתם יינם, או ספק מגעם ביין שלנו, של ישמעאלים (ערבים) מותר אפילו בשתיה, אבל בספק מגע הנוצרים ביין שלנו יש להחמיר, ואע״פ שהוא ספק דרבנן, מפני חומר האיסור של יין נסך החמירו בו חכמים.

ג אף על פי שהלכה רווחת אצלינו שסתם יינם של עכו״ם גם בזמן הזה אסור בהנאה, ואפילו מגעם של הנוצרים ביין שלנו אוסר בהנאה, שכן דעת מרן שקבלנו הוראותיו, מכל מקום אם העכו״ם חייב לו ממון, מותר לו לגבות חובו מסתם יינם, כשאי אפשר לגבותו ממקום אחר, שהוא כמציל מידם, שאפשר שגם מרן מודה בזה, הילכך יש להקל.

ד בראנדי (קונייאק) שנעשה מן היין של סתם יינם, אסור לשתותו, והנוהגים היתר בדבר, אין להם על מה שיסמוכו, ויש למחות בידם ולבטל מנהגם.

ה יין שמערבים בו דבש או פלפלין, אם נשתנה טעמו מחמתם, אינו נאסר במגע גוי. ואין צריך שיהיה הדבש שליש מן היין, אלא הכל תלוי בשינוי טעמו של היין. והוא הדין אם נתנו צוקר ביין ונשתנה טעמו, אינו נאסר במגע גוי, ואפילו אם הוא נוצרי שעובד ע״ז.

ו יין של ישראל שנתבשל, דהיינו שהרתיחו אותו על האש, אפילו רתיחה אחת בלבד, שוב אינו נאסר במגע גוי. ולכן היין המפוסטר אינו נאסר במגע גוי, או חילוני. והוא שיהיה מפוסטר עד שמונים מעלות, שאז בודאי רתח, ונתמעט ממדתו על ידי הרתיחה. ואמנם יש שכתבו להחמיר בזה, כיון שכיום היין המבושל הוא מצוי מאד, והרי הוא בכלל גזירת יין נסך, ורק בזמן חכמי התלמוד שלא היה מצוי יין מבושל לא גזרו בו, כמבואר בדברי הרא״ש, מה שאין כן בזמן הזה. אולם העיקר לדינא כמו שנהגו להקל בדבר, דמה שכתב הרא״ש שהטעם שלא גזרו על יין מבושל מפני שאינו מצוי, היינו דוקא לענין לשתותו עם הגוי ביחד במסיבה אחת, כההיא דשמואל ואבלט (בע״ז ל.), דאיכא משום חתנות, אבל לגבי מגע גוי ביין שלנו דלא שייך טעמא דחתנות, אין צורך בטעמו של הרא״ש דהויא מילתא דלא שכיחא, ולכן הטור (סי׳ קכג) דמיירי במגע של גוי ביין שלנו, לא הזכיר טעמו של הרא״ש, אלא כתב הטעם משום שאינו ראוי לניסוך, וכמו שכתב הרמב״ם, הילכך בנידון דידן דקיימינן לגבי מגע גוי ביין שלנו, כל יין מבושל במשמע, ואפילו במפוסטר שהוא מצוי מאד, אין בו תורת יין נסך במגע הגוי ביין שלנו. וכן כתבו הסבר זה הרבה מגדולי האחרונים. ומה שיש מערערים שהפיסטור אינו משנה טעמו וריחו של היין, הרי הגאונים והרשב״א והר״ן וסיעתם, סבירא להו שיין מבושל נקרא משהרתיח היין על האש, וכן פסק מרן השלחן ערוך, ולא הצריכו שינוי טעם וריח, וכן הלכה רווחת. וקבלת הגאונים מכרעת. הילכך המנהג להקל ביין מפוסטר יסודתו בהררי קודש, ורק מהיות טוב נכון לכתחלה להזהר ממגע גוי גם ביין מפוסטר, אבל בדיעבד אין לאסור כלל שהתורה חסה על ממונם של ישראל. [יביע אומר חלק ח׳ חיו״ד סימן טז].

ז ברנדי (קוניאק) שנעשה על ידי גוים מן היין, שדינו כיין נסך, (כנ״ל אות ד), אפילו חזרו וצירפוהו פעם שנית, והוי זיעה דזיעה, מ״מ נשאר באיסורו, ואין חילוק בין זיעה ראשונה של היין, לזיעה שניה ושלישית, שבכולם יש לאסור, שלא פקע איסורו.

ח פשט המנהג בישראל, שבמקום שאין היין מצוי, מבשלים צימוקים אחר שרייתם זמן מה, ואחר כך סוחטים אותם עם מי שרייתם בתוך שקית בד, ומקדשים ומבדילים על היין שיוצא מהם. ויש להם על מה שיסמוכו. ואין צורך לשרותם שלשה ימים רצופים. ואם נגע גוי ביין אחר שהופרש היין מן הצימוקים אוסר אותו. ואם הורתחו, דינם כדין יין מבושל שאין מגע גוי אוסרתו.

ט חומץ גמור וחזק שאם שופכים אותו על הארץ מבעבע ומעלה רתיחות, הרי זה חומץ גמור, ואם נגע בו גוי אינו מנסכו, ומותר להשתמש בו. אבל אם לא הגיע לידי כך, הוא נחשב לספק יין, ואם נגע בו גוי נוצרי, נאסר. ומכל מקום נראה שבמגע ישמעאלי (ערבי) לא נאסר.

י ישראל מומר שמחלל שבת בפרהסיא במלאכות דאורייתא, כגון שנוהג במכונית בשבת, או שמעשן סיגריה ברשות הרבים בשבת, ושאר כל המלאכות, אם נוגע ביין, הרי הוא אוסר את היין במגעו, ואם יצק מן הבקבוק של היין אל תוך כוס, מה שבתוך הכוס נאסר, ומה שעדיין בתוך הבקבוק מותר. וכן אם הגביה את הבקבוק הפתוח, אינו אוסרו. ואמנם יש אומרים שאם הוא מתפלל בשבת ומקדש על היין בשבת, ואומר זכר למעשה בראשית, אף על פי שהוא מחלל שבת בפרהסיא, אינו מנסך את היין, ויש חולקים. והמקילים בזה יש להם על מה שיסמוכו, ובפרט בדיעבד שעבר ומזג היין. [יביע אומר חלק א׳ חלק יורה דעה סימן יא]. ורוב היינות שבארץ ישראל כיום עברו תהליך פיסטור, וממילא אין ביין מבושל או מפוסטר דין יין נסך במגע חילוני או גוי. [יבי״א חלק א׳ סימן יא אות כא].

יא גוי שהוא עובד עבודה זרה, שרואה יין של ישראל, יש מחמירים ממדת חסידות שלא לשתות מן היין הזה, ושלא לקדש עליו, ודוקא כשרואה את היין עצמו, כשמערה אותו ישראל מכלי לכלי, אבל אם הוא רואהו מבחוץ כשהוא בתוך בקבוק של זכוכית או צלוחית מכוסה, איך בכך כלום, ואם הוא ישמעאלי (ערבי) שרואה את היין, אפילו מדת חסידות אין בדבר.

יב השולח יין לחבירו ממקום למקום על ידי גוי, צריך לסגור הכלי שהיין בתוכו, בשני חותמות, חותם בתוך חותם.

יג השולח לחבירו על ידי גוי חתיכות בשר או דג, שאם יחליפם הגוי עלול חבירו להכשל באיסורי תורה, צריך לחתום אותם בשני חותמות, והוא הדין לשולח לחבירו יין ע״י גוי. אבל השולח חומץ יין, או יין מבושל, או גבינה וחלב, מותר לשלוח ע״י גוי בחותם אחד.

יד אסור להשכיר מחסנים לאחסן שם יין נסך, כי יין נסך אסור בהנאה, ולדעת מרן השלחן ערוך הדין כן אף בסתם יינם [של נוצרים]. אולם מי שעבר והשכיר מחסנים לגוי, בלא ידיעת האיסור, והגוי איחסן שם חביות של סתם יינם, ובידו לאחסן שם גם דברים אחרים, ולאו דוקא יין, ויש הפסד גדול מאד בביטול חוזה השכירות, יש להקל בדיעבד ליהנות מהדמים. אבל מיד עם סיום מועד חוזה השכירות לא יחדש אותו אם יודע שמאחסנים שם יין. [כן העלינו בס״ד בתשובה בכת״י].

טו ראובן שיש לו במחסן שני כדי יין כשרים, ואחד שנאסר על ידי מגע ישמעאלי, והניח עליו סימן, חוט אדום, להודיע שהוא אסור, ואשתו אמרה למשרתת שלה להביא לה יין לקדרה, והלכה ולקחה יין מכד אחד מן השלשה, ואינה יודעת מאיזה מהם, אף היכא דאיכא איסור קבוע, כיון שדינו כמחצה על מחצה כל היכא דהוי מדרבנן מותר ככל ספיקא דרבנן. [יביע אומר חלק י׳ בהערות לרב פעלים ח״ב, דף שכב טור ב׳ אות כב].

טז יין שנגע בו קראי אין אוסרים משום יין נסך. [יביע אומר חלק ה׳ סימן י]

יז מותר להביא שמן מחוץ לארץ, לארץ ישראל, באניה בתוך מיכליות ענקיות, אשר מקודם השתמשו בהם במשלוח סתם יינם, אך לפני נתינת השמן לתוכן מנקים אותם בשטיפת סודה קאוסטית, ושטיפה נוספת במים צוננים, ובין היין לשמן שוהה המיכלית כשהיא ריקה יותר משיעור מעת לעת. [יביע אומר ח״ח חיו״ד סי׳ ה עמוד עדר, מטעם נטל״פ. ובצירוף דעת החוות דעת שבכלי מתכות אין איסור כבוש. וראה עוד ביביע אומר ח״ט חיו״ד סי׳ ה עמ׳ עדר].

יח שמן הנעשה בחו״ל מחרצנים של סתם יינם, ואין בו טעם יין כלל, מותר באכילה. [יביע אומר ח״י סימן יא, ושם האריך בדברי רבינו יונה שאיסור שנהפך להיתר בתר השתא אזלינן ומותר באכילה, ובדברי האחרונים בזה. ושם אות ג׳ העלה להתיר, משום שאין היין שבחרצנים נהפך לשמן ע״י הכבישה במכבש, אלא יש בחרצנים תאים המכילים שמן בתוכם, וכל שאין טעם יין בשמן יש להתיר. ושם אות ד׳ האריך בדבר סתם יינם אם נחשב כאיסור דרבנן שיש לו עיקר מן התורה, או לא, ונפקא מינה לענין ספק בסתם יינם אי אזלינן לקולא. וכן בעיקר הדין אם ספק דרבנן שיש לו עיקר מה״ת, הוי לקולא. ע״ש].